

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hova az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, (Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész lven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.

Negyedévre 1 „ 50 kr.

M.-Vásárhely, 1875. ápril 27-én.

Van egy sajtó-irodai osztály ma a kontinensen, mely, mondhatni, tulszárnyalja tevékenység és leleményességben összes társait. Aegidi ur, főnökének rendelkezésére mindent és mindennütt mozgásba tud hozni, ha a nagy ember terveinek közelebb vitelére eszközül szolgálhat és szinte lehetetlen olykor még gyanítani is, a midőn a legellentétebbeknek vélt szerek szintugy az ő kezei közül látszanak kifejlődni, melyekről azt hinné a laikus, hogy talán inyére sem lennének annak a diplomacziái nagyságnak. És valóban propaganda, mint ez, oly kitűnő sikerrel soha sem működött. Egy valamire való állam nincs, melynek gépezeténél ne találkoznánk Aegidi ur kitűnő impressációival, hol szerkesztők, hol bankárok, hol főbb hivatalnokok, hol képviselők, nyomdák, irodalmi vállalatok és ezer meg ezer utazók álarca alatt, kik valamennyien — tervszerű huzat által kormányozva — tetteik és cselekedeteik irányát a Berlinben összpontosult szálak vezetőjétől nyerik. Egy korlátlan hatalommal bíró szervezet ez, mely azért erősebb a hajdani fülgyonás nagyfontosságú eszközével létesíthetett hálózatnál, minthogy amannak reális jutalmát még e földön remélhetik elnyerhetni a hit terjesztők s nem kell egyszerű utalványnyal az üdvösség hazájára beérni.

Különböző helyzetek, különböző eljárást is feltételeznek, vannak álomba ringató, vannak ébresztő, a jóakarát meggyőző hatalmával ajánlott és a kénytelenség vas szigora által ránk erőszakolt, észrevételünk nélkül belénk cseppenként, vagy drasztikus módon szervezetünkbe juttatandó szerek, melyek megválasztásában az orvos lelkiismerete előtt felelős és melyektől vagy megjavul, vagy meghal a beteg. Ha arról van szó, hogy a beteg élete szükséges, mindent meg szoktunk tenni körüle; de, ha élete csupa kin, vagy terhünkre válik, lazul az ápolás gondossága s különösen az orvosok a gyógyíthatatlan oly kórságoknál, melyek tudományos fürkészete a boncasztalon sok felvilágosodást ígér, nem várhatják eléggé a műtét pillanatának bekövetkezését. Lehet, hogy Bismarck most úgy gondolkodik Magyarországról. Midőn arról volt szó, hogy a megalázott Ausztria nagy hatalmi állása meg nem semmisíthető, mert a netovábbat az európai areopagus akkor hathatós szava Bécs falai alatt kimondá: hols kitől lehetett volna édesebb szavakat hallani, mint a nicolsburgi várban Bismarck ajkairól; dinasztikának sulypontja, Magyarország, mondjon le a németországi már korhadtt traditionalis politikájáról, bizza ezt a két részre osztott német szövetségre: az északi és délire; Poroszország netovábbját elérte, csak is azt akarja biztosítani és sat. Ki volt alkotmányunk visszaállításának legnagyobb szólólója? Maga Bismarck ily auspicziu-

mok közt hunyt szemet a szász miniszternek Beuszt grófnak az osztrákház miniszterségére, pedig a szász királyi béke egyik feltétele Beuszt eltávolítása volt. És azóta is az évek hosszú során ki volt őszintébb indulat kifejezésével alkotmányos fejlődésünk iránt, mint épen a német birodalmi kancellár, ki a francia háboru alatti nemmes magatartásáért András grófnak a három császár találkozása alkalmával az unter den Linden fővárosban elkötelező módon terjesztette elő hálás érzelmének nyilvánulásait.

Sokan a „timeo Danaos-féle“ mondatra emlékeztek és megvalljuk magunk is azokkal tartottunk. A dualizmus békés kifejlődését, a birodalom mindkét felének testvéries kapocs alatti megerősödése és megszilárdulása feltétele mellett, a birodalmi kancellár rejtett tervei mellett, a német egységre, nem tartottuk soha hő óhajásai közé tartozónak, s tartózkodó állásunkban napról napra megerősödtünk, a midőn észlelni kezdtük a nemzetiségeknek és különösen a német nép egyik részének tendenciozus áramlatát egy Berlin felé gravitáló politikának, hol rejtegetett, hol nyiltabb kifakadásában. Ekkor önkéntelenül azon meggyőződés vett erőt rajtunk, hogy Európa műtő orvosainak e kitűnőbbike: Bismarck irányunkbani jó indulatának egész kivonata abból állott, hogy alkotmányunk helyreállítása eszközül szolgáljon, a nemzeteket s különösen a német elemet kaczéradásainak megnyerve epedő karjai közé vezetni. Most e tendencia kifejezettebb körvonalokat kezd magára öltetni. Az erősödni kezdő magyar kormány életképessége, a szerencsés következményekkel vitt külpolitika kezd szálka lenni a nagy férfunak szemében; a szellemeken, melyeket ő maga idézett, uralkodni nem bírván, idegessé tették, ránk törtetnek a rendelkezése alatti elemek. A Warrens Wochen schrift Neue freie Presse, Tagblatt, Deutsch Zeitung a magyar hitel államiségünk, intézményeink ellen galád módra küzdenek, a német elemet a magyar supremacia ellen izgatván keleti hivatására emlékezteti, hogy ellenünk tamadván, egyesüljenek a szászok mintájára külön nemzetiséggé. Ezekkel egy kaptára feltámadnak a gracer Tages post gura Szatuluj a Politik és sok mások, mind meg annyian vétkes merénylettel állami integritásunk ellen.

És az osztrák kormány türi, mi több, saját kebelében sem képes ezen visszaélésekkel teljes áramlatot megakasztani. A legcélszerűbb hazugságok közöltetnek a hírlapokban, az osztrák gyár-
ipar hanyatlásáról, melyek koholmánya ugyan később napfényre jön, de melyek még is elérték céljokat, mert a kormány elleni gyűlöletet élesztik.

Másfelől Magyarország fejlődését, Bécs megmontásának kutforrásául tüntetik fel, a nevezett zsoldos lapok és a birodalom két felét hajba kaptatni kívánják.

A jól szervezett ostrom már belől is javában foly. Vasutainkon a magyar nyelv tudásának feltétele izgató vezércikre adott alkalmat, az „Ungarischer Lloyd“-nak egy atya, ugymond, kinek 6 gyermeke magyar állam polgár, a magyar sajtó riadó éljenzésétől kísérve hagyja el az országot, hol, mert nem tanult meg magyarul, már nincs maradása,“ stb.

Nincs szándékunkban szerecsent mosni és azért megtéríteni azokat, nem kívánjuk, kik ex officio vállalt védijért árulják el a hazát, ezekkel beszélni fog a törvény szigora; de azokhoz igen is van néhány szavunk, kik ilyesmiket hallva, olvasva loyális hazafiságuk érzetétől eltántoríthatnának, akár melyik nemzetiség családjához is tartóznának honunkban, vagy akár a Lajthán tul is.

Ne méltóztassanak elfelejteni, hogy külön tartományi gyűlést minden nemzetiségnek már csak azért sem lehetne adni, mert vegyesen lakunk ez országban; mindenik nyelven azért nem beszélhetünk az országgyűlésen, mert sokféle nyelvünk van és ezeknek összes betanulása legalább is képtelenség; más nemzetnek nyelvét pedig már csak azért sem állítjuk be diplomaticus nyelvnek, mert ez itt sem nem német, sem nem szász, sem nem más, hanem Magyarország, melyet a Tatár a Török ellen a magyar nemzet hősiességgel ki-
ontott vére oltalmazott meg. S végül ne méltóztassanak elfelejteni, hogy a Habsburg Lotharingiai ház állam szerződéseknél fogva birtokossa a birodalom két felének, melyet nem csak küllelenségtől, hanem belső félrevezetettek ellen is tartozó kötelessége megvédeni minden állam polgárnak nemzetiség különbsége nélkül.

Az alkotmányos szabadság véd minden törvényes jogot, de ép ugy, mint az absolutizmus sujt, minden kísérletet, mely az államkapocs meglazulására, vagy annak legcsekélyebb kissebbítésére is törekszik.

Belügyek.

Mult 33-ik számunkban jeleztük, hogy az elsőfoku bíróságok újja szervezéséről szóló törvényjavaslatra vissza fogunk térni és a mennyiben lapunk szűk kerete megengedi, ígértünket teljesíteni óhajtjuk.

Öt cikkből áll e törvényjavaslat, mely folyó hó 22-én el is fogadtatott.

1. Az elsőfoku kir. törvényszékek száma 64-re szállítható le; a székhelyeket s területeket ideiglenesen a miniszterium, az alkalmazandók létszámát az igazságügyminiszter állapítja meg.

2. Az 1. §-ban meghatározott leszállítás által beállott új szervezés folytán az összes elsőfoku bíróságoknál alkalmazott bírákra és királyi ügyészség tagjaira nézve, a királyi ügyészek kivételével, hatályba lépnek mindazon törvények, melyek szerint azok akaratukon kívül is nyugdíjazhatók, vagy áthelyezhetők.

3. A nyugdíjazást, vagy áthelyezést ő Felsége felelős igazságügyminisztere által rendeli el, ki nincs a

megszüntetendő bíróságoknál alkalmazott bírákhoz kötve; de több bíró nem nyugdíjaztathatik, mint a mennyi a leszállítás következtében fölöslegessé válik. Az áthelyezés eseteiben a bíró fizetése le nem szállítható.

4. Az új szervezés befejezésével ismét érvénybe lépnek a hatályon kívül helyezett törvényezikkek és ezen új szervezés három év alatt befejezendő. És ezen idő eltelte után három hó alatt köteles az igazságügyminiszter az elsőfoku bíróságok működéséről statisztikai adatokat törvényhozás elébe terjesztetni, hogy a végleges megállapítás eszközöltessék. E törvénynek

5. végrehajtásával a miniszterium, illetőleg az igazságügyminiszter bizatik meg.

E törvényezikkely által, ha annak keresztülvitele kellő óvatossággal nem fog kezeltetni, nem hogy lenditenénk egyfelől igazságszolgáltatásunkon, másfelől államháztartásunkon; hanem tönkre silányítjuk ez utóbbi pár év alatti reputatióknk helyreállítására a külföld előtt sokat munkált előhaladásunkat is.

Néhány európai állammal összehasonlítva igazságszolgáltatási kiadásainkat, úgy találjuk, hogy 15.509,455 lélekszámmra 75 kr. igazságszolgáltatási kiadás nem olyan nagyon perhorreszkáló öszlet. Ha vannak hiányai, mert azt tagadni nem lehet, sem a személyzet, sem a kiadás annak nem oka; hanem oka az, hogy nincsenek törvénykönyveink és nem igyekeznek az enquettekbe oly erőket beszólitani, kik ex thesi et praxi bírják a jogtudományt.

Régebben indokolt lehetett valamely tévedés, de ma már a kimutatások az asztalon vannak, a miniszter ismeri a kapacitásokat, válasszon; azon pár ezer forint, mit így elkölt, milliókkal jutalmaz, ha gyorsan és jó törvényeink lesznek. Recepcio, vagy nem recepcio, az nem lehet kérdés, afféle pusztá theoreticus nagyzások nem kellenek egy törvény alkotásához sem; világosság, szellem és gyakorlati irány a jó törvényeknek kelléke.

Az ápril 23-diki képviselőház ülésében, hol többnyire kérvények tárgyalattak, belügyminiszter Tisza Kálmán ismét egy kis csarározást állt ki diadalmason a szélsőbal ellen. Indokul szolgált Hevesvármegye választó, összeíró küldöttségének diurnum petíciójára adott elutasító válasza a miniszter elődjének: gróf Szapárynak. — Szóba hozott, hogy a miniszter nem volt jogosulva a megyéhez levinni és roszalását kifejezni.

Tisza Kálmán kimondá, hogy álláspontja e tekintetben az, miszerint valahányszor azt fogja látni, hogy helytelenül történt a megye által a tisztvi vizsgálatnak el nem rendelése; nem szándékozik egyszerű dorgálással beérni, hanem igényelni és gyakorolni fogja a teljes jogot, a melyet neki, mint belügyminiszternek a törvény ad.

A „Reform“ erre megjegyzi, hogy a szélsőbal sokat vár a minisztertől, hogy olyannyira iparkodik állásában megerősíteni. Várhat is tőle sokat, hiszen nincsenek messze az új választások, a juliusi napok.

— A szabadelvű párt értekezlete a kereskedelmi codexet úgy általánosságban, mint részleteiben egyhan-

gulag elfogadván; azt hisszük a szombati ülésben az országházában is elfogadtattott.

— A naszódvidéki erdők ügyében a bizottság azon vélemény nyilvánításával fejezte be munkálatait, hogy a miniszterium útasíttassék, hogy ezen szerződést alkotmányos tárgyalás és eshetőleges becikkelyezés végett a törvényhozás elé terjessze.

— A keleti vasút bizottsága is elkészült jelentésével, melyben hat kérdésben csoportosította össze vizsgálata eredményeit.

1. Megvolt-e a vasútnál a kiépítéshez megkívántató dotacio?

Erre, ha még lehetséges, helyszini felvétel adhat felvilágosítást.

2. Elfogadhatólag történtek-e a papírok értékesítései? Erre nem lehet felelni, mert nem tudatik a befolyt, az agio-különbözetből eredt és a tőkék kamatainak összege.

3. Mikép eszközöltetett a munkák végrehajtása.

4. Megtartatott-e a kereseti kimutatások utalványozása körüli óvatosság.

5. Történtek-e hibák, mulasztások az igazgatótanács eljárásában?

A bizottság több hiba felsorolásával válaszol az utolsó 6-ik kérdésre: terheli-e a kormánybiztosok eljárását valami nehezítő körülmény? semmit mondó rövid választ ad és ehatározta a részvényesek kérését támogatás végett a törvényhozásnak felajánlani.

— Isztoczy Győző is megkapta a zsidó-ügyben tett, általunk közölt interpellációjára a feleletet a miniszterelnöktől, mely szerint a kormány szándékozik ugyan a honosítást törvény által szabályozni, de nem abból az incidensből és nem azokból az indokokból, melyeket interpelláló fejtegetett. A kormány bármily üdvös irányu társadalmi mozgalomnak fejlődését örömmel látja, azonban nem tűr semmi olyan mozgalmat, mely a hazában létező egyházak és vallásfelekezetek polgári jogainak tiszteletben tartását megzavarni akarná. — A kormány zsidó-kérdést nem ismer, nem ismerhet és ennél fogva irányában semmiféle álláspontot nem is foglalhat el.

Isztoczi Győző a felelettel nem volt megelégedve, utalt a közel jövőre, a midőn elvei felől meg fognak győződni és óhajtá, hogy ne legyen késő e kérdéssel foglalkozni.

— Wenckheim a határőrvidéki vasút tárgyában is felelt Brlic képviselőnek, miszerint a kormány akarja e vasutakat; a tervek még nincsenek azonban átvizsgálva és hogy a jelen országgyűlés alatt nem tehet e részben előterjesztést a háznak.

Budapest, 1875. ápril 25.

Az országgyűlés az a mi legfőbb figyelem tárgyát képezi a fővárosban, és pedig a mi elég szokatlan, most még a főrendiház is általános érdeklődésnek örvend.

Különbben e hét kiválóan mozgalmas volt és a közönséget folytonosan élénken foglalkoztatá.

Legérdekesebb azonban a képviselőház pénteki ülése volt.

Hevesmegyében (azon törvényhatóságok legkitünőbbike, melyek nincsenek tisztában a szabadság és a szabadosság egymással nem mindenben egyező fogalmaival) néhány szolgabíró a sorozási előmunkálatoknál mulasztást követett el; ezért a volt belügyminiszter fölhívta a megyét, hogy az illetőket vonja felelősségre; a megye tárgyalván az ügyet bár fölismeré és átlátá közegei hibáját, mégis azt határozá, hogy elnézi azt; ezért a miniszter roszalását fejezé ki a megye eljárása iránt, a megye pedig nagy hősieen (hajh! híres is az az egri piros!) bevádolja a minisztert a képviselőház előtt, hogy jogkörét túllépte.

Tisza Kálmán, mint a gr. Szapáry utóda, érdekesen adta elő, hogy ő korántsem lett volna oly engedékeny, mint előde, ki bár nem a törvény betű szerinti értelmében, de mégis annak szellemében járt el.

A háznak igen tetszett Tisza erélyes, férfias nyilatkozata.

A katasteri nagy kinevezési előmunkálatok sok idejét veszik igénybe a pénzügyminiszteriumnak s ez egyszer nem a Deák-utcai bérház (hol t. i. az igazságügyminiszterium van elhelyezve), hanem a budai vár képezi a kinevezésért esengő áhítatos hivek Mekkáját.

A magyar művészvilágot érzékeny veszteség érte: a genialis karnagy: Richter János, ki pár év óta a nemzeti színház zenekarát egyikévé képezte a continens legjobbjainak, ki különösen a Wagner-operák páratlan igazgatója, kit idejövetele alkalmával oly nagy hűhóval fogadtunk s ünnepeltünk s kire büszkék valánk, mint hazánkfiára s kiről sok szépet összeírhatnánk: ma immár a bécsi udvari dalmű színház igazgatója; s nekünk valóban nincs okunk ez alkalommal örülni egy hazánkfiá szerencsésének (?) és emelkedésének (?), búcsuhangversenyén és a Lohengriu utolsó vezénylése alkalmával a közönség a legélénkebb és bensőségtelesebb rokonszenvezajoz jeleivel tünteti ki a távozó nagy híru zenészt.

A későn érkezett tavasz sokszorozott erővel működik a hosszan álomba merült természet fölébresztésén, a fák javában zöldelnek és virágoznak s általában ugy a közeli, mint a távolabb vidékekről szép reményekről hallunk beszélni ezen év termését illetőleg; adja az ég, hogy ugy legyen, hogy a sok vész után derüljön immár föl egy boldogabb lét hajnala édes hazánkra. M.

Jogi szemle.

A kereskedelmi törv.-javaslat ismertetése.

(Polytatás.)

Az ötödik czim a cégvezetők és kereskedelmi meghatalmazottakról 37—54. §-ig megállapítja, hogy cégvezető az, ki az üzlet tulajdonosától egyenesen cégvezetési meghatalmazást nyer, vagy határozottan cégvezető-

megakadályozván az életre szükséges légcserét, s ugy a legegyszerűbb orvosi kezelés és gondos szülői ápolás mellett is kétkoros tünetek beálltával menthetlenül elvész a nélkül, hogy a beteg öntudatát egész az utolsóig elvesztené.

Észleltem e járvány alatt oly eseteket, hol a diphtheritis a belekre és más külszervekre is kiterjedt. Az ilyen hallatlan székdugulásban és fájdalmas vizelési ingerben szenvedtek.

A diphtheritis — ugy látszik nekem — az összes nyákhártya-rendszer lobos bántalma, mely a fölvelt erősen fertőző igen finom szervi részecske által idéztetik elő. Ez igen finom fertőző szervi anyag, mely csak is erős nagyítás alatt látható, — ugy látszik — nagy előszeretettel viseltetik a torokür nyákhártyája iránt, a mennyiben először azt támadja meg, s ugy terjeszkedik gyors haladással tovább fölfelé az orr ürébe, lefelé a légcső tüdőbe, majd a bázisra s végre a belekre a fenn leirt tünetek kíséretében.

Buhl, ki e betegséget lehető kimerítően tanulmányozta, azt hiszi, hogy a ronsoló lob általános betegség, s a nyákhártyákon való megjelenése csak az alkati baj egy tünete. Azért indítványozta, hogy e betegséget „diphtheria“-nak nevezzük el. Ezt azonban az eddigi észleletek és vizsgálatok alapján nem fogadhatván el, az orvosi irodalomban az általa ajánlott elnevezés is használaton kívül maradt.

(Polytatása köv.)

TÁRCZA.

A ronsoló toroklob.

(Diphtheritis.)

H. J.-tól.

(Polytatás.)

Ezen első alaknál a kiizzadás a torok és mandulákon kívül gyakran a pofák, foghús és bázisra is átkerjed; de egyszersmind a nyirkedények szintén résztvevén a bántalomban, a megfelelő nyirkmirigyek megnagyobbadása áll be, melyet aztán az áll alatti többi lágy részek kemény és fájdalmas beszűrődése követ; vagy mint mondani szokták: „kivül is megdagadt a torka.“

E megdagadási folyamat gyorsan, de nem egyszerre következik be. Kezdetben csak az egyik áll alatti lágy részek szűrődnek be s ugy terjed aztán az ellen oldalra, egész torzalakká változtatván át a szenvedőt. Néha a torokszők gégecrouppal szövetezik.

Megjegyzendő, hogy e folyamatnak rendkívül fertőző képessége van. Azt hiszem, ha ezt a t. olvasók mindenike ténylegesen nem is tapasztalta, de hallotta, vagy láthatta e lefolyt járvány alkalmával. Erdélyünk némely tájain jelenleg is uralkodik. Tán emlékszik az olvasó, hogy pár évvel megelőzőleg a székelyföldön harmad fél-évig szedte ez irtóztató járvány áldozatait, s ha emlékem nem csal, mintegy 24—25 ezer székelylyel szegényítette különben is nagyon apadó vérünket.

Egészségügy! mikor jön el már a te országod is? Miután tehát a diphtheritisnek lehető kórboneztani rajzát adtuk volna, térjünk át annak kórtüneteire és lefolyására.

Azon egyének, kik megfertőztettek e kór által, mindjárt kezdetben rázó hideg rohamon mennek át. A fázás érzete kényszeríti a fűtött kályha mellé húzódni. A fázást nemsokára melegség váltja fel, s rendkívüli bádgyadtság fogván el a beteget, ágyba kívánczik. A láz folytonos lesz és alig 10—12 óra után torokfájásról, nehézelésről panaszkodik. A torokürt vizsgálva, nyákhártyáját haragos pirosnak és vizenyösen beszűrődöttnék találjuk. A nyeldekli szintén duzzadt, piros és megnyult. A mandulák dagadtak, pirosak. Később egyik, vagy másik oldalon, vagy mindkét felől egyszerre ezüst-fehér, vagy némelykor sárgásba játszó szívós hártva-szigetek lépnek föl, melyek tova terjedésük által egyesülve az egész torokürt beborítván, létrejöttök ideje szerint, vagy részletenként, vagy pedig egészben elúszkósódnak (Brand) s a már említett módon leválnak. A beteg orrából, mely mindegyre bedugul, véres, tapadós, nyulós és hártvas cza-fatokkal kevert szagos nyák foly, vagy fuvatik ki; hasonnemű a köpet is. A szájon kilégzett levegő nagyon szagos lesz a torokürben megtörtént úszkósódsi folyamat miatt. Légzés gyors, nehéz; a belégzés sziszegő. A légzési erőlködések miatt a mellizmok táján vizengő áll be. A gyermek láza erősbödik; fájdalomról nem panaszkodik, sőt a hozzá intézett kérdésekre „most jobban vagyok“kal felel, dacára a légvételek folytonos kissebbedésének, melyet a tüdők minden horgaira betérjedő baj idéz elő,

nek nyilvánítatik, vagy hogy a főnök czégét (per procura) jegyezhesse; a cégvezetés több személyre külön-külön, vagy együttes (collectiv-procura) czim alatt is bízható. E minőség a cégvezetőt az üzlet folytatásával járó, bíróság előtti és bíróságon kívüli minden ügyletre és jogcselekvényre feljogosítja, minden különös meghatalmazást pótol és jogot ad segédek, meghatalmazottak fölvételére, elbocsátására. Kivétel alá helyeztetik az ingatlan javak elidegenítése és terhelése, mire külön felhatalmazvány kell. Más korlátozása a cégvezető jogkörének harmadik személyek irányában joghatályal nem bír. Aláírásnál a céghez saját nevét a vezetésre vonatkozó toldással csatolja a cégvezető, külön kötelező ez, ha többen vannak, mindegyikre nézve. Ezen felhatalmazás a kereskedelmi jegyzékbe leendő bevezetés végett az illetékes törvényszéknél ugyanazon bíróság mellett miként a cég bejelentendő és a cégvezető cégjegyzési aláírása benyújtandó.

Ugyanezen eljárás tartandó meg a cégvezetési felhatalmazás megszűntekor is, mi, ha meg nem történik harmadik személyekre nézve, kik nem tudták, joghatályal nincs. A cégvezetési jogosultsága nélküli meghatalmazottnak jogköre az üzlet rendszerint ügyleteire terjed ki; de váltói kötelezettségek elvállalására, kölcsönök fölvételére és perek folytatására a kereskedelmi meghatalmazott csak akkor van feljogosítva, ha erre különös felhatalmazást nyert. Aláírását a meghatalmazási viszony kifejezésével eszközli. Ugyanez áll az ugynevezett útzókra nézve is, kik minőségükben az általuk kötött adásvételek után járó vételár felvételére, fizetési határidők engedélyezésére és a főnöknek követeléseire beszédre jogosultak. Segédek jogügyleteket nem köthetnek. Ki boltban, nyílt áru-, vagy raktárban alkalmazva van, feljogosítottnak tekintetik adásvételek eszközölését, fizetéseket átvenni; hasonlólag az is átveheti a vételárt, ki az árukat nyugtatott számla mellett hozza a vevőhöz.

Jogok és kötelezettségek, melyek a cégvezető, vagy a meghatalmazott hatásköréből kifolyólag megállapíthatóak, a főnököt és nem a meghatalmazottat illetik, de beleegyezés nélkül a meghatalmazás át nem ruházható. A meghatalmazás tetszés szerint visszavonható, a főnök halála azonban meg nem szünteti a cégvezetést és a felhatalmazást is csak úgy, ha világosan annak életére adatott. Alcímű cégvezetők, vagy felhatalmazottak és azok, kik a meghatalmazás határait átlépik, kártérítésre, vagy szerződés betöltésére kötelezvék, kivévn, ha a hiányokról az illetőnek tudomása volt. Cégvezető, vagy az, ki, mint meghatalmazott, egy egész kereskedelmi üzlet vezetésével megbízott, főnök beleegyezése nélkül sem saját, sem más részére kereskedelmi ügyletet nem köthet; de, ha a cégvezetés, vagy meghatalmazás adásakor tudta a főnök, hogy a cégvezető, vagy felhatalmazott saját, vagy más részére kereskedelmi ügylettekkel foglalkozik és a foglalkozás abbahagyását ki nem kötötte — beleegyezése vélelmezendő. E tilalom áthágása esetében kártalanítás illeti a főnököt, de e mellett sajátjainak is tekintheti a kötött ügyleteket. Ezen határozatok a segédekre is kiterjednek. Azonban a tudomásvételtől számított három hó alatt megszűnik e jog.

A hatodik czim a segédszemélyzetről 55-től 60-ik §-ig eldörja, hogy a segédek, tanoncok szolgálati viszonyai, igényei, a fizetés és ellátáshoz szerződés tárgyai, ennek hiányában a jelen törvény eltéréseivel az ipartörvény 3., 5. és 6-ik fejezetének intézkedései szolgálnak irányadónak. A segéd, szolgálatában véletlen balesetek által gátolva, fizetés és ellátást hat hétig igényelhet. A szolgálati viszony hat heti felmondás mellett felbontható.

Fontosabb teendőikkel megbízottak: könyvivők, pénztárnokokra nézve a kölcsönös felmondási idő: három nap. Ezen szabályok állanak a főnök elleni csőd eseteiben is. A segéd felmondás nélkül elhagyhatja szolgálatát, ha a főnök nem teljesíti szerződéseit, ha általa, vagy helyettese és családtagjai által tetteleg bántalmaztatik, vagy ellene súlyos becsületsértés követtetik el; ha a szolgálat folytatásával a segéd egészsége, vagy élete oly ok miatt lenne veszélyeztetve, mely a szerződés megkötésekor fölismertette nem volt és ezen esetekben a segédet a fizetés és ellátás az egész felmondási időre illeti. Viszont felmondás nélkül elbocsátható a segéd, ha a bizalommal visszaélés által az üzlet érdekeit veszélyezteti; ha beleegyezés nélkül saját, vagy más érdekében kereskedelmi ügylettekkel foglalkozik, köteleseit nem teljesíti; ha 3 napnál tovább van fogságban, vagy engedély és jogos, gátló ok nélkül az üzlettől távol; ha vállalt köteleseit teljesítésére alkalmatlan; ha hosszabb betegség miatt a szolgálatra képtelenné válik, undorító, vagy ragályos betegséget kap; ha a főnököt, helyettesét, vagy családja tagjait tetteleg bántalmazza, vagy becsületükben súlyosan

sérti; ha megintés daczára vigyázatlanságból a ház, vagy üzlet biztonságát veszélyezteti és nyerészkedési vágyból elkövetett bűncselekvények eseteiben. Az üzletben cselédi szolgálatot teljesítők e törvény alá nem esnek.

A hetedik czim a kereskedelmi társaságokról általában a 61—63-ik §-ig megállapítja, hogy a kereskedelmi társaságoknak tekintendők a közkereseti, betéti, részvény- és szövetkezeti társaságok.

Alkalmi egyesülések, egy vagy több kereskedelmi ügylet tekintetében, nem esnek a kereskedelmi társaságokról szóló határozatok alá. Kereskedelmi társulatoknál, szerződés nem léte esetében, egyenlő mértékben járulnak a vállalathoz és fejenként osztoznak belőle a felek. Harmadik személyek iránt mindegyik résztvevő külön felelős; ha közös felhatalmazás forog fenn, akkor egyetemleges a jogosultság és kötelezettség is. Az üzletvezető a többieknek számadással tartozik és ő is köteles a felszámolást teljesíteni.

A kereskedelmi társaságok czégük alatt jogukat, ingatlan javakra tulajdont szerezhetnek, kötelezettségeket vállalhatnak, felperesi és alperesi minőségben perben állhatnak.

(Folytatása következik.)

Irodalom.

„Magyar könyvesház” czimén Aigner Lajos könyvkiadó által egy új vállalat indított meg és küldetett be szerkesztőségünkhez is. A mű csinos nyelvezetű alakban jelent meg, s eddigelő öt füzet adatott ki a következő tartalommal: 1. „Beszélyek” Obernyik Károlytól. 2. „Somvári Fényes Ádám úr,” beszély, írta Tolnai Lajos. 3. „Holdas éj,” beszély, írta Sacher Masoch, ford. Csukási József. 4. 5. „Ányos Pál” költeményei, közli Abafi Lajos. Mindenik füzet hozza az illető szerző életrajzát is. A „Magyar könyvesház” jelen év ápriltól fogva 3—5 íves füzetekben jelenik meg, s mi a legnagyobb előny, minden füzet egy egészet képez. Egyelőre évenként 2 folyam, vagyis: 20 füzet jelenik meg. Előfizetési ára egy folyamnak 2 frt. Egyes füzet ára 20 kr.

A maros-vásárhelyi dalárda lobogója előállítására s kihimzésére adakoztak:

König Jánosné 30 kr., Gáspár Terka 1 frt, özv. Bodroginé 50 kr., Ciehulskyné 1 frt, Jeney Albertné 2 frt, Jeney Józsefné 2 frt, Hirschman Adolfné 1 frt, Gyárfás Józsefné 1 frt, özv. Csiki Mártonné 1 frt, Fenesán Jánosné 50 kr., Ajtai Mihályné 1 frt, Lénárt Ilona 1 frt, Scheitz Antalné 2 frt, Hincs Klára 1 frt, Szász Róbertné 1 frt, Bárdosi Jánosné 1 frt, Benkő Józsefné 1 frt, Urr György tanárné 1 frt, Nagy János ügyvédné 1 frt, Stephany Berta 2 frt, Petelei Jánosné 1 frt, Csipkés Kata 1 frt, Fark Ignáczné 2 frt, Dájbukát Katalin 2 frt, Kraft Károlyné: Róth Luiza 5 frt, Czecz Miklósné 1 frt, Mikó Mihályné 1 frt, Szabó Mártonné 2 frt, Kathonay Gyuláné 1 frt, Jancsó Tamásné 3 frt, Csiki Irén 2 frt, ifj. Kelemen Istvánné: Farkas Ilka 2 frt, Tauszik B. Hugóné: Hincs Etel 1 frt, Baruch Adolfné 1 frt, Turnovsky Jetti 30 kr., Philipi Regina 30 kr., Jancsó Juliánna 1 forint, Zsombori Elekné 40 kr., Bányai Domokosné 1 forint, Bányai Laura 1 forint, Bányai Mari 1 forint, Czakó Józsefné 1 frt, Tafet Majorné 1 frt, Jelinek Antalné 1 frt, Keszler Károlyné 1 frt, Ksir Kata 1 frt, Ksir Ágnes 1 frt, Toldalagi Eszter 2 frt, Hosszu Helena 1 frt, Tolnay Jánosné 10 frt, Bihari Sándorné 2 frt, Diószegi Gyuláné 1 frt, Imreh Sándorné 1 frt, I. M. 30 kr., Izmael Mariska 30 kr., Koós Róza 20 kr., Schwartz Cecilla 40 kr., Benkő Mari 20 kr., Oppenheim Adel 20 kr., Csákányné: Istvánfi Anna 50 kr., Csipkés Sándorné 5 frt, Dicső Giza 1 frt, Greskovits Berta 1 frt, Dr. Kornhoffer Lajosné 1 frt, Hajdu Máli 1 frt, Hajdu Kata 1 frt, Medgyesfalvi Anna 3 frt, Bodolla Katinka 2 frt.

K ü l f ö l d.

A király apr. 24-én reggel 4 órakor Spalatót elhagyta s 5 órakor Clissaba érkezett, hol megtekinté a várat, innét a Cetina által átszelt, részben elárasztott völgyön át Trilj és Uljanéba utazott; az utóbbi helység iskolaépületében reggelizett, s a szakadó eső daczára nyitott kocsiban folytatta útját Loorec-felé Imoski helységig, hol diadaliv alatt vonult be a lakosság örömradiásai között. A kerületi kapitányság épületében a szokásos tisztelgéseket fogadta, s megtekinté a mezővárost. Ebéd alatt zenekar játszott. Este felé az idő feltisztult s a

város fényesen ki volt világítva. Apr. 25-én reggelre sétatokcsizás van tervezve Zagvordba.

Mazuranics bán és Mihalovich érsek, legújabb táviratok szerint, máj. 11-én Fiuméba mennek ő Felsége üdvözlétére, ki akkor már magyar területen fog lenni. Condouriolis párisi görög követ apr. 24 én váratlanul Athenbe érkezett; kihallgatáson volt a királlyal. A lapok eltérő módon magyarázzák az eseményt. A fővárosban és a vidéken rend és nyugalom uralkodik.

A törökországi vasutak ügyében egy Törökországból jött távirat azt jelenti, hogy a porta és a franco-belga bank közt folytatott tárgyalások a sumla-philopopeli hadászati vonalra vonatkoznak. Más vasútról egyelőre mitsem akarnak tudni. A Hirsch Salm consortium nem volt hajlandó ezen vasutat kiépíteni, egyrészt, mivel az építés igen költséges; másrészt, mivel a vssút nem ígérkezik jövedelmezőnek. Zichy gróf rendkívüli tevékenységet fejt ki a szerb és bosnyák csatlakozás ügyében. Előbbénit készséggel hajlandó a porta engedélyezni.

H i r v a t.

○ Most végre rájöttünk, hogy mi tulajdonképeni oka nálunk a közrendészet minden egyes ágaiban tapasztalható és bizony naponként boszantó hiányoknak és semmittevésnek. Közlelebből — állítólag — interpelláltatván a rendőrkapitány úr az iránt, hogy intézkedjék, miszerint a város egyik legszebb és szélesebb utcáján, a Szt-Miklós-utcán, a fasszekerek ne akasszák meg egész délelőttre a közlekedést a hétnek némely napjain: így válaszolt a bölc: Szjah! kérem az bajos dolog, az a székelyek ősi szokása, én azt már elődöm alatt, sőt régebbi időben is úgy láttam és sokkal nagyobb bennem a kegyelet érzete, semhogy székely atyámfiat megzavarni képes volnék... sat. Midőn még kérdék, hogy hát a város vége felől jövők már hol tartózkodjanak, a mig a székelyek eloszolnak: ajánlá, hogy a fazakas- és temető-utca felé is le lehet jutni a piacra s ő ebben semmi hiányolni valót nem talál. Ugy látszik nem tart a példabeszéddel, mely szerint: „Legjobb az egyenes út.” Különb, mint halljuk, a fasszékelyek fényes küldöttség által fogják megtisztelni a r. kapitányt fenti nyilatkozatáért. — Valóban gyönyörű jellemvonás a szokáshoz, a multhoz, az ősihez való erős ragaszkodás; s ugyan kérdjük: mi lehetne nagyobb ékessége és büszkesége ennél egy jeles rendőrkapitánynak?

○ A helyi tornaegylet (?) virágzásának és sikeres működésének megünneplésére fényes bált szándékozik rendezni május hóban az uszoda, e célra kiválóan alkalmas száraz padozatán; azonban a kik még ott akarnak tánczvigalmakat tartani, siessenek, mert a városi tanács szerződést kötött Lindley-vel, a pesti vízvezeték igazgatójával, hogy egyenesen a fővárosból vezessen vizet ezen híres száraz fürdőbe; kilátás van, hogy a fővárostól eddig a csövek lerakása (persze minden gőzerővel történik) augusztus hóra be fog fejezteni.

○ A budapesti egyletekről érdekes adatokat közöl a főváros statisztikai hivatalának kimutatásából közelebb megjelent füzet. E szerint ezelőtt két évvel (1873.) 157 egylet volt a fővárosban, köztük 35 jótékony és 56 önségélyző. Az összes budapesti egyletek közt csak 2 van, mely a múlt században jött létre: pesti lövészegylet 1703-ban és a budai lövészegylet 1766-ban. Századunk harmadik tizedében lendült föl az egyletek ügye. Széchenyi István akkor alapította a lovar-egyletet, a nemzeti casinót s veté meg alapját a magyar akademiának. A negyvenes évek szintén szép sikert mutatnak fel. 1835-ben alakult az országos gazdasági egyesület; 1836-ban a Kisfaludi-társaság; 1839-ben a gyermek-kórház; 1840-ben a zenede, 1841-ben a természettudományi társulat; 1842-ben az orvosok egyesülete; 1846-ban a budai olvasó-egylet „a magyar szép irodalom gyarapítására.” Az ötvenes években hanyatlás állott be, 51-től 60-ig mindössze csak 14 egylet keletkezett. A hatvanas években beállott nemzeti érbredés korszakában megint nagy mérvben szaporodtak az egyletek; a folyó évtized hasonlóképen jelentékeny eredményt tüntet föl. 1873-ban a 157 egyletnek összesen 88,740 tagja volt.

Törvénykezés.

A maros-vásárhelyi m. kir. itélő tábla nyilvános ülésében az 1875-dik évi ápril 26-án és következő napjain következő ügydarabok adatnak elő

I. Osztály II. Tanács polgári ügyekben.

Sándor János r. b. által.

Glodgilesd községe Mure Dionisie e. som. vh., Gross Mária Vagner György e. 48 frt, Teocu Nicolai Krisán

Vaszilie e. som. vh., Zsoldas Petru Vires Tódor e. 300 frt, Kaputa György Kaputa Vaszi e. birtokhábor., Popu Juon Plesa Juon e. 2 frt 80 kr., Plesa Dumitru Dragoj Tódor e. som. vh., Guraszádi Greku Alexa Mojsziu Mártha e. 38 frt 40 kr., Fleisig Salamon Thuróczy Györgyné s t. e. igény kereset, Medrea György Munteanu György e. egy zálogos föld iránti perök.

Petri Ádám r. b. által.

Bajás Mariuka s társai ifj. Bajás Miklós hagy. e. 1110 frt osztályrész, Breáz Gyorgye Purgó Popa Petru s t. e. egy fél jobbágy örökség, Gál Gergelyné s t. Szabó József s társai e. kárt, özv. Boér Ferenczné Kuti Albert e. 10 frt házber, Fülep József esődtömege Medgyesfalvi László e. 19 frt 59 kr., Ifj. Herczeg Ferencz Nagy Alajos e. 4 ló s egy csikó, özv. Aldea Anna Roth Náthán e. som. vh.,

Mehaltian Petru Hulea Maxim e. kártérítés, özv. Anika Iui Nicolai Stroia Stroia Simion s társai ellen som. visz. hely., Deák Simion Gálfi István ellen kártérítés iránti perök.

Szolga Miklós r. b. által.

Huszár Mária s t. Benke Dávidné e. egy beltelek, Lukács Mária Zakariás Gerő hagy. e. 134 frt 5 kr., Kappel Jakab Náthán József e. 295 frt kártérítés, Csik-Szt-Mihály községe Bokor Bokor s társai e. 58 frt 70 kr., Hegyesi Erzsébeth Buzdogány Petru e. urb. szorgalm. hátrálék, Török Gazsi András Kodsisor Gligor e. birt. háb., Váradi Antal Hintz György ellen 75 frt iránti perök.

Istvánffy Pál r. b. által.

Barber Henrich Lefkovics Régina e. 300 frt s jár., Kosch György s társai Rosenfeld Leopold e. 53 véka 13

kupa törökbuza, Marinovics Miklós Bárdosi György ellen 157 frt 50 kr., Baglyos Sámuelné Derzi Mihály e. 14 frt tőke és 4 frt 6 kr. perköltség, Ugron Lázár Szabó István e. sőhelyezés, Janda Ferencz Veress Sándor s t. e. kártérítés, Menyhért József Kovács Imre e. 104 frt 59 kr., Éltető Károly Paizs Mihály e. kártérítés, Máthé György Kocs Mózse s t. e. 33 frt 33 kr., Steinvel Lebovics Nisztor Simionné e. 122 frt s jár., özv. Szőke Sándorné s t. Madaras Sándor s t. e. 133 frt 33 kr., Szőke Dániel s t. Madaras Sándor s t. e. 70 frt 22 kr., Feleki Ferenc s t. Madaras Sándor s t. e. 109 frt 87 1/2 kr. iránti perök.

Felelős szerkesztő:

KUTI ALBERT.

H i r d e t m é n y e k.

Sz. 16,448.—1874.

polg.

Árverezési hirdetmény.

A m.-vásárhelyi kir. törvényszék által ezennel közhirrre tétetik, hogy néhai Marosi Mihály hagyatékához tartozó M.-Vásárhelyt a Szentgyörgy negyedben a 999. házszám alatti belső épületes telek, az örökösök önkéntes kérése folytán közárverezésen 1875. május hava 21-én d. e. 9 órakor a helyszínén el fog adatni, a következő nevezetesebb árverési feltételek alatt:

1. Az elárverezendő belső épületes telek csakis 1500 frton o. é. felül fog eladatni.

2. Az árverezők kötelesek bánatpénzül 150 frtot o. é. készpénzben a kiküldött biztos kezébe letenni.

3. A vásárló köteles a vételár felerészét azonnal a kiküldött biztos kezébe lefizetni, melybe a bánatpénz beleszámittatik, a más felerészét pedig az árverezés napjától számítandó 30 nap alatt ezen kir. törvényszékhez.

A melyre a venni szándékozók ezenel meghivatnak.

A m.-vásárhelyi kir. törvényszéknek, 1875. febr. 23-án tartott üléséből.

Damokos Antal,
elnök.

Nagy Pál,
jegyző.

(108) (2—3)

(107) (2—12)

ÁRJEGYZÉK.

Minden cikk leszállított árban kapható
TUTSEK ISTVÁN
kereskedésében M.-Vásárhelytt.

200 vég különböző fajta tiszta szőr ruha-kelme
20 krajczártól.

Angol karton 16 krtól.

„ Cretton 22 krtól.

Francia batiz 20 krtól.

Kiházasitási cikkek 25%-kal alább mint eddig.
1 font valódi pottendorfi kötő-gyapott most csak
1 frt 40 kr.

Csinos kiállítású férfi Chiffon ingek 1 frt 50 krtól.

Női ingek, corsetek és pergált szoknyák 1 frt
50 krtól.

Temetkezési kellek feltűnő olcsók.

Férfi és női prágai bőrkosztyúk 75 krtól.

Fekete selyem kelmék 1 frt 50 krtól.

Férfi és női czipők, napernyők, fécerek, szalma kalapok, finum rumburgi és másféle len vásznak, chiffonok, gyapott gyolcsok, férfi ruha-kelmék stb. stb. egyszóval minden az üzletben létező cikkek az eddigi árakhoz képest tetemesen le vannak szállítva.

Budapest, a lipótvárosi templomtéren.

(9—20)

Minták kívánatra bárhol ingyen és bérmentve.

Csák Lőbl Frigyes-nél
BUDAPESTEN,
lipótvárosi templomtéren, a
kiosztóházban.

Ugyanott újonnan érkezett mindenféle legdivatosa ruhakelmék és minden e székbe végtelenül sokféle barmutatót olcsó áron, azaz csak 27 krajczártól árultatnak. Vidéki rendelvények pontosan teljesítenek.

4155

Legújabb női ruhakelmék 27 krajczártól.

Csák Lőbl Frigyes-nél

Vidéki rendelmények leküldetésre eszközöltnék.

A volt **BORSODI-féle** díszaru-kereskedésben

Maros-Vásárhelytt még mindig foly a

VÉGELADÁS

mely csak egy pár hétig fog tartani,

a t. cz. közönség tehát jól cselekedend, ha sietni fog szükségleteit idejekorán fedezni, mert később nem lesz alkalma oly valódi cikkeket, oly minőségben és oly jutányosan, mint itt, bevásárolhatni.

Különösen vidéki kiskereskedők figyelmébe ajánljuk e ritka alkalmat előnyös bevásárlásra.

(98)

(11—16)

Nyomtatta Imreh Sándor Maros-Vásárhelytt az ev. ref. főiskola gyorsajtóján 1875.